

Srpnové události 1968 v Trnové a jejím okolí

Po Únoru 1948 je 21. srpen 1968 druhé „osmičkové“ výročí, které si po 50 letech v letošním jubilejním roce připomínáme.

Pamětníkům tohoto výročí je dnes kolem 60 let anebo více. Každý z nich si tyto události vybavuje tak, jak se o ně zajímal, jak je prožíval, jak poznamenaly jeho další osobní život.

Mladším ročníkům zde uvedená fakta a vzpomínky rozšíří to, co o tomto období našich novodobých dějin slyšely nebo četly.

Připomeňme si, co se před půl stoletím v naší vlasti, u nás doma v Trnové a jejím nejbližším okolí odehrávalo.

Bylo 21. srpna 1968, 01.55 .

Československý rozhlas:

„Vážení posluchači, zůstaňte u svých přijímačů. Zůstaňte, setrvejte u svých přijímačů, za malý okamžik budeme vysílat mimořádně důležitou zprávu...

Všemu lidu ČSSR. Včera dne 20. srpna 1968 kolem 23. hodiny překročila vojska SSSR, PLR, NDR, MLR a BLR státní hranice ČSSR. Stalo se tak bez vědomí prezidenta republiky, předsedy NS, předsedy vlády i 1. tajemníka ÚV KSČ a těchto orgánů...

Předsednictvo ÚV KSČ vyzývá všechny občany naší republiky, aby zachovali klid a nekladli postupujícím vojskům odpor. Proto ani naše armáda, bezpečnost a lidové milice nedostaly rozkaz k obraně země.

Předsednictvo ÚV KSČ považuje tento akt za odporující nejenom zásadám vztahů mezi socialistickými státy, ale za popření základních norem mezinárodního práva...”

Tato odvysílaná zpráva o vpádu okupačních vojsk zasáhla všechny generace po celé naší vlasti, trnovské občany nevyjímaje. Všem, kteří sledovali a prožívali společenskopolitické změny Pražského jara se během jediné noci zhatily všechny osobní naděje, které do něj vkládali.

V „Operaci Dunaj“ velel generál J. G. Pavlovskij 27 divizím (12 tankovým, 13 motostřeleckým, 2 výsadkovým) a 3 leteckým armádám. Měl k dispozici 750 000 vojáků, 6 300 tanků, 2 000 děl a raket, 800 letadel. Československá lidová armáda tak neměla šanci k obraně, ani kdyby byl rozkaz k obraně vydán.

Úder na Plzeňsko provedla Skupina B a byl zahájen z vojenského prostoru u východoněmeckého Kliegenthalu.

Nad ránem a během dne 21. srpna 1968 se okupační vojska usadila v těsné blízkosti naší obce. Pozemní jednotky s vojenskou technikou obsadily lesní prostor kóty 513 - Berdovna.

4 km úsek lesních cest od krašovické lesovny přes lesní křižovatku „U Jána“ až ke křižovatce „U Stafiusa“ a od „Třech mezníků“ přes křižovatku „U Stafiusa“ až k „Lavičce“ zaplnily nákladní automobily ZIL - 151 a ZIL - 157, důstojnické terénní osobní automobily GAZ - 69 a jeden tank T - 55. Téměř veškerá bojová technika byla označena bílými invazními pruhy a značkami. Ty sloužily k okamžité identifikaci okupačních vojsk a k odlišení od vojenské techniky ČSLA, neboť ta byla, tak jako ostatní armády Varšavské smlouvy, vybavena identickou bojovou technikou. Údaje o počtu vojenské techniky a početním stavu zde dislokovaného vojska je možné jen odhadovat, neboť ani v ústředních armádních archivech nejsou k dispozici.

Velitelské stanoviště spolu s operačním a provozním uzlem se nacházelo na křižovatce „U Stafiusa“. Tam stála vojenská maringotka, sloužící velícím důstojníkům. Pro vojsko byly zbudovány ubytovací sruby s kapacitou kolem deseti osob. Jednalo se o mírně zahloubené zemljanky s roubenými podsadami ze slabší kulatiny pokryté stanovou plachtou, které byly opatřeny kamínky, v nichž vojáci topili navezenými briketami.

V uvedeném prostoru se konaly nástupy jednotky, byly tu zřízeny polní kuchyně s jídelnou a polní kino.

První možnost vidět okupanty na vlastní oči se trnovským občanům a mládeži naskytla při průjezdech vojenských vozidel naší obcí po silnici již v prvních dnech obsazení republiky.

K častým a téměř pravidelným kontaktům se „zachvatčiki“ pak docházelo v hostinci „U Hokrů“. Tam sestupovali jako stíny z kopce od Petra ruští důstojníci „na vodku a na pivo“. Oblečení v dlouhých vojenských pláštích, s brigádýrkami na hlavách, v nablýskaných kožených holínkách, ozbrojeni pistolemi a samopaly.

Přes jazykové bariéry v lámané ruštině nebo němčině (ruští důstojníci uměli německy) s nimi vedli návštěvníci hospody vášnivé diskuse o obrodném procesu, socialismu s lidskou tváří a nutnosti odchodu okupantů ze země. Žel marně. Důstojníci byli svými politruky přesvědčeni, že přijeli bojovat s ozbrojenou kontrarevolucí a jejich řadoví vojáci dokonce ani nevěděli, kde a proč tu jsou.

Nelze opomenout, že zanedlouho začali někteří trnovští docházet za ruskými vojáky ke „Stafiusu“ na kino, rozvíjet „černý“ obchod směnou cigaret a alkoholu za naftu, slečny a paní pro potěšení za peníze. Po odchodu vojsk se po zásobách briket jen zaprášilo.

Koncem října okupační vojska prostor kóty 513 - Berdovna vyklidila. Od 4. 11. 1968 zůstaly na československém území jen sovětské jednotky. Jejich vrchní velení bez jakéhokoliv odporu československé strany „dočasně“ zřídilo v 64 lokalitách vojenské základny se 75 000 vojáky ve všech krajích republiky.

V důsledku okupace podle odhadů zemřelo 108 československých civilistů a zhruba 500 jich bylo zraněno. Veškeré snahy o reformu socialismu byly potlačeny.

Rok po invazi kótu 513 malé množství sovětských vojáků nakrátko opět obsadilo. Následně Berdovnu využívalo pro cvičení už jen naše raketové vojsko. Zbytky palebných postavení jsou dodnes v této lokalitě patrné.

Definitivní odsun okupačních vojsk přinesl až listopad 1989.

27. června 1991 opustil Československo poslední voják. V neděli 30. června 1991 se na oslavu odchodu sovětských vojsk rozezněly po celém Československu zvony a sirény.

Ladislav Čása, kronikář obce

srpen 2018

Prameny: vzpomínky Jaroslava Dlouhého, hajného z Trnové

www.vhu.cz

www.totalita.cz

www.rozhlas.cz